

Právo členského štátu - Maďarsko

Upozorňujeme, že verzia tejto stránky v pôvodnom jazyku [hu](#) bola nedávno zmenená. Na preklade zobrazenej jazykovej verzie v súčasnosti pracujeme.

Na tejto stránke nájdete informácie o právnom systéme v Maďarsku.

Pramene práva

I. Hierarchia právnych predpisov

1. Ústava

Ústava (ústava Maďarska vyhlásená 25. apríla 2011) je na vrchole hierarchie právnych predpisov v Maďarsku a každý iný zákon musí byť zlučiteľný s ústavou. Ústavu prijíma **národné zhromaždenie** a na zmenu a doplnenie je potrebná **dvojtretinová väčšina hlasov všetkých členov parlamentu** (článok S ods. 2 ústavy).

Ústava a jej prechodné ustanovenia (prechodné ustanovenia ústavy Maďarska, vyhlásené 31. decembra 2011) **nadobudli účinnosť 1. januára 2012.**

Maďarská ústava pozostáva zo **šiestich častí**: z preambuly s názvom **Národné vyhlásenie** a tiež z častí s názvom **Základ** (články A – T), **Sloboda a zodpovednosť** (články I – XXXI), **Štát** (články 1 – 54), Osobitné právne poriadky a **Záverečné ustanovenia**.

Časť nazývaná **Základ** obsahuje všeobecné ustanovenia a stanovuje:

- formu vlády,
- základné zásady fungovania štátu,
- prenos určitých právomocí na Európsku úniu,
- administratívne subjekty hlavného mesta Maďarska a regiónov,
- kľúčové ustanovenia o maďarskom občianstve a o tom, ako ho získať,
- úradný jazyk Maďarska, štátny znak, zástavu, štátnu hymnu, štátne sviatky a úradnú menu,
- miesto ústavy v právnom systéme Maďarska, tzn. ústava je základom právneho systému Maďarska,
- postup pri prijímaní a zmene ústavy,
- typy maďarských právnych predpisov,
- počet základných zásad vrátane:
 - zákazu uchopenia moci a jej využitia silou,
 - zodpovednosti za osud Maďarov žijúcich za hranicami Maďarska,
 - spolupráce pri vytváraní európskej jednoty,
 - ochrany inštitútu manželstva,
 - zabezpečenia podmienok spravodlivej súťaže,
 - zásady vyrovnaného, transparentného a udržateľného riadenia rozpočtu,
 - záväzku chrániť a udržať prírodné zdroje,
 - vytvorenia a zachovania mieru a bezpečia a snahy o spoluprácu so všetkými národmi a krajinami sveta na dosiahnutie udržateľného rozvoja ľudstva.

Časť nazvaná **Sloboda a zodpovednosť** stanovuje základné práva a povinnosti. Za **základné práva** sa (okrem iného) uznávajú nasledujúce:

- právo na život a ľudskú dôstojnosť,
- zákaz mučenia, akéhokoľvek neľudského a ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania, zotročovania a obchodovania s ľuďmi,
- zákaz všetkých praktík zameraných na eugeniku, akékoľvek využívanie ľudského tela alebo jeho častí na zabezpečenie finančného prospechu a klonovanie človeka,
- právo na slobodu a osobnú bezpečnosť a ustanovenia zaručujúce, že nikomu nie je odopretá jeho sloboda,
- právo na slobodu pohybu a slobodnú voľbu miesta pobytu,
- právo na súkromie a rodinný život,
- právo na ochranu osobných údajov a prístup k údajom verejného záujmu,
- právo na slobodu myslenia, svedomia a vyznania,
- právo na pokojné zhromažďovanie,
- právo na slobodu prejavu,
- právo zúčastňovať sa na kultúrnom živote,
- právo na slobodnú voľbu práce, povolania a podnikateľských aktivít,
- právo na majetok,
- zákaz vyhostenia maďarských občanov z územia Maďarska,
- právo na azyl,
- rovnosť pred zákonom,
- zákaz diskriminácie,
- zákaz detskej práce,
- právo na zdravé životné prostredie,
- právo hlasovať a vystupovať ako kandidát vo voľbách členov národného zhromaždenia, miestnych zástupcov a starostov a členov Európskeho parlamentu,
- právo na spravovanie záležitostí občanov orgánmi nestranným, spravodlivým a časovo primeraným spôsobom,
- právo každého maďarského občana byť chránený Maďarskom počas jeho pobytu v zahraničí,
- ústava tiež definuje národnosti a kľúčové práva osôb pod hrozbou postihu.

V súlade s ústavou sa Maďarsko okrem iného snaží:

- o zabezpečenie sociálnej istoty pre všetkých svojich občanov,
- zabezpečiť každému slušné ubytovanie a prístup k verejným službám.

Ústava a zákony ustanovujú rôzne **povinnosti, konkrétne:**

- povinnosť prispievať na uspokojenie spoločných potrieb (rovnaká daň),
- povinnosť maďarských občanov brániť svoju krajinu.

Časť ústavy nazvaná **Štát** obsahuje najzákladnejšie pravidlá týkajúce sa verejných funkcionárov a najdôležitejších inštitúcií krajiny, pričom sa uvádza právne postavenie a úlohy:

- národného zhromaždenia,
- prezidenta republiky,
- vlády,
- samosprávnych regulačných orgánov,
- ústavného súdu,
- súdov a prokuratúry,

- komisára pre základné práva,
- miestnych samospráv,
- Maďarskej národnej banky,
- štátneho úradu pre audit,
- maďarských ozbrojených síl,
- polície a národných bezpečnostných síl,
- štátneho referenda.

Časť ústavy nazývaná **Zvláštne právne poriadky** obsahuje pravidlá, ktoré upravujú stavy štátnej krízy, stavy núdze, stavy preventívnej obrany, neočakávané útoky a stavy extrémneho nebezpečenstva.

2. Zákony parlamentu

V Maďarsku môže zákony prijímať **národné zhromaždenie**. V súlade s ústavou stanovujú **pravidlá základných práv a povinností** zákony. Národné zhromaždenie prijíma zákony **jednoduchou väčšinou hlasov** (viac ako polovica hlasov prítomných členov) okrem takzvaných **zásadných zákonov**, ktoré sú definované v ústave a na ktorých prijatie a zmenu je potrebná **dvojtretinová väčšina prítomných** hlasov členov národného zhromaždenia.

V súlade s ústavou sa zásadné zákony vzťahujú napríklad na občianstvo, cirkvi, práva národnostných menšín žijúcich v Maďarsku, právny štatút a odmeňovanie členov národného zhromaždenia a prezidenta republiky, ústavného súdu a miestnych samospráv, podrobné pravidlá používania štátneho znaku a zástavy a ustanovenia o štátnych symboloch.

V súlade s ústavou dvojtretinovú väčšinu hlasov všetkých členov národného zhromaždenia vyžaduje oprávnenie uznať záväznú povahu dohôd o vytvorení a zmene Európskej únie, vyhlásenie vojnového stavu, uzatvorenie mieru a vyhlásenie stavu zavedenia zvláštneho právneho poriadku.

Pred prijatím zákona XXXI z roku 1989 o zmene a doplnení ústavy bola Prezidentská rada Maďarska poverená vydávať zákonné dekréty. Z hľadiska hierarchie právnych predpisov sa zákonné dekréty, ktoré sú stále platné, označujú za predpisy na rovnakej úrovni ako zákony.

3. Dekréty

Ústava rozoznáva vládne dekréty, dekréty predsedu vlády, ministerské dekréty, dekréty guvernéra Maďarskej národnej banky, dekréty vedúcich autonómnych regulačných orgánov a dekréty miestnych samospráv.

V stave národnej krízy môže vydávať dekréty Rada národnej obrany a v stave núdze prezident republiky.

3.1. Dekréty vlády

Právomoc vlády prijímať dekréty môže byť **primárna** alebo založená **na zákonnom splnomocnení**. Primárne právomoci sú zakotvené v článku 15 ods. 3 ústavy, ktorý uvádza, že vláda môže prijímať dekréty vo svojej sfére pôsobnosti v akejkoľvek záležitosti, ktorú neupravuje zákon. Žiadny dekrét vlády nesmie byť v rozpore so žiadnym zákonom. Tým sa neobmedzuje národné zhromaždenie, ktoré môže podriaďiť svojej právomoci akúkoľvek regulačnú oblasť.

V súlade s ústavou a so zákonom CXXX z roku 2010 o legislatíve môže vláda aj na základe osobitného legislatívneho splnomocnenia prijímať dekréty na vykonávanie zákonov. Podľa článku 5 ods. 1 zákona o legislatíve musí byť v splnomocnení prijímať vykonávací predpis uvedený splnomocnený orgán, predmet a rozsah oprávnenia. Splnomocnený orgán nesmie ďalej preniesť zákonné splnomocnenie na iný subjekt.

3.2. Dekréty predsedu vlády

V súlade s ústavou môže aj predseda vlády vydávať dekréty, tzn. vymenovať zástupcu predsedu vlády spomedzi ministrov prostredníctvom dekrétu. Dekréty predsedu vlády sú v hierarchii právnych predpisov na rovnakej úrovni ako ministerské dekréty.

3.3. Ministerské dekréty

Ministerské dekréty sú v hierarchii právnych predpisov na úrovni pod dekrétmi vlády. V súlade s ústavou prijímajú ministri dekréty **s právomocou** zákona alebo vládneho dekrétu (vydané v rámci ich pôvodnej legislatívnej kompetencie), či už nezávisle alebo po dohode s iným ministrom; takéto dekréty nesmú byť v rozpore so žiadnym zákonom, vládnym dekrétom ani dekrétom guvernéra Maďarskej národnej banky.

3.4. Dekréty guvernéra Maďarskej národnej banky

V rámci svojich právomocí, ktoré definuje zásadný zákon, môže guvernér Maďarskej národnej banky vydávať dekréty na základe **štátutárnej právomoci**, ktoré nesmú byť v rozpore so žiadnym zákonom.

3.5. Dekréty vedúcich samosprávnych regulačných orgánov

V súlade s článkom 23 ods. 4 ústavy môžu vedúci samosprávnych regulačných orgánov v rámci svojej kompetencie, ktorú definuje zásadný zákon, vydať dekréty na základe štatutárnej právomoci, ktoré nemôžu byť v rozpore so žiadnym zákonom, dekrétom vlády, dekrétom predsedu vlády, ministerským dekrétom ani so žiadnym dekrétom guvernéra Maďarskej národnej banky.

3.6. Dekréty miestnej samosprávy

V súlade s článkom 32 ods. 2 ústavy môžu miestne samosprávy v rámci svojich právomocí prijímať miestne dekréty s cieľom upraviť miestne sociálne vzťahy, ktoré neupravuje zákon a ktoré nie sú ani v pôsobnosti žiadneho zákona.

Dekréty miestnej samosprávy nemôžu byť v rozpore s inými právnymi predpismi.

Podrobné pravidlá o dekrétach, ktoré môžu prijímať zastupujúce orgány miestnej samosprávy, sú uvedené v zákone CLXXXIX z roku 2011 o miestnych samosprávach v Maďarsku.

4. Medzinárodné dohody a základné zásady medzinárodného práva

Vláda Maďarska môže uzavrieť **medzinárodné dohody** s inými štátmi/vládami iných štátov. V Maďarsku je vzťah medzi medzinárodnými dohodami a vnútroštátnym právom založený na dualistickom systéme, t. j. medzinárodné dohody sa stávajú **súčasťou vnútroštátneho práva** prostredníctvom ich **vyhlásenia** v právnych predpisoch.

Zásady medzinárodného práva

V súlade s článkom Q ods. 3 ústavy prijíma Maďarsko všeobecne uznávané zásady medzinárodného práva. Zvykové medzinárodné právo a všeobecné zásady medzinárodného práva sa stali súčasťou vnútroštátneho práva bez potreby transformácie.

II. Ďalšie pramene práva v širšom zmysle, ktoré nie sú právnymi predpismi

1. Právne nástroje štátnej správy

Maďarský právny systém zahŕňa právne nástroje štátnej správy, ktoré, hoci obsahujú normatívne ustanovenia, nie sú právnymi predpismi.

Zákon (zákon CXXX z roku 2010) definuje dva druhy právnych nástrojov štátnej správy: normatívne rozhodnutia a normatívne nariadenia. Tieto sú pravidlami konania, ktoré nie sú všeobecne záväzné, tzn. nie sú záväzné pre každého. Sú jednoducho vnútroštátnymi ustanoveniami, organizačnými a prevádzkovými pravidlami, ktoré sa týkajú iba vydávajúceho subjektu alebo podriadených orgánov alebo osôb. Normatívne rozhodnutia a nariadenia nemôžu určovať práva a povinnosti občanov. Právne nástroje štátnej správy nemôžu byť v rozpore s inými právnymi predpismi a nemôžu opakovať ustanovenia právnych predpisov.

V rámci predchádzajúceho zákona (zákon XI z roku 1987) **štatistické oznámenia** a **právne smernice**, ktoré sú tiež prameňmi práva (tiež známe ako ďalšie právne nástroje správy) nie sú právnymi predpismi. Nový zákon ich už neuvádza. Hoci boli právne smernice zrušené, keď nový zákon nadobudol účinnosť (1. januára 2011), štatistické nástroje vydané pred týmto dátumom zostávajú naďalej účinné, až do ich zrušenia. (Štatistické oznámenia vydáva predseda ústredného štatistického úradu a obsahujú právne záväzné ustanovenia pozostávajúce z výlučne štatistických pojmov, metód, klasifikácií, zoznamov a údajov.)

1.1. Normatívne rozhodnutia

Národné zhromaždenie, vláda a iné ústredné orgány štátnej správy, ústavný súd a rozpočtová rada môžu v normatívnych rozhodnutiach zakotviť svoju vlastnú organizáciu a fungovanie, činnosti a programy činnosti.

Zastupujúce orgány miestnej samosprávy môžu tiež zakotviť svoje vlastné činnosti a činnosti orgánov, ktoré riadia, ako aj svoje programy činnosti, organizáciu a fungovanie orgánov, ktoré riadia v normatívnych rozhodnutiach. Podobne môžu aj zastupujúce orgány štátnej samosprávy zakotviť svoju vlastnú organizáciu a fungovanie, činnosti a programy činnosti orgánov, ktoré riadia v normatívnych rozhodnutiach.

1.2. Normatívne nariadenia

V rámci svojich právomocí zmierniť rozhodnutia a tak, ako to ustanovujú právne predpisy, môžu prezident republiky, predseda vlády, vedúci orgánov ústrednej samosprávy (okrem vlády), predseda národného justičného úradu, generálny prokurátor, komisár

pre základné práva, guvernér Maďarskej národnej banky, predseda najvyššieho kontrolného úradu, vedúci mestských a miestnych úradov, starostovia a mestskí úradníci ustanoviť svoju organizáciu a činnosti orgánov, ktoré vedú, riadia alebo kontrolujú v normatívnych nariadeniach.

Okrem toho môže národné zhromaždenie, prezident republiky, ústavný súd, komisár pre základné práva, nezávislé regulačné orgány, kancelária predsedu vlády a vedúci organizácie úradu ministerstiev vydať normatívne nariadenia, ktoré sú záväzné pre pracovníkov danej organizácie.

2. Rozhodnutia ústavného súdu

Rozhodnutia ústavného súdu zohrávajú dôležitú úlohu v legislatívnom systéme Maďarska.

V súlade so zákonom CLI z roku 2011 o ústavnom súde sú **úlohy** ústavného súdu nasledujúce:

- následná kontrola súladu právnych predpisov s ústavou (postup preverenia *ex post*),
- (preventívna) kontrola súladu zákonov, ktoré sa prijali, ale ešte sa nevyhlásili, a určitých ustanovení medzinárodných dohôd s ústavou,
- individuálna kontrola na požiadanie sudcu: ak by v priebehu konania mal sudca uplatniť časť právneho predpisu, ktorú považuje za protiústavnú alebo o ktorej ústavný súd zistil, že je protiústavná, sudca pozastaví konanie a požiada ústavný súd o preverenie skutočnosti, či je daná časť právneho predpisu alebo jeho ustanovenia protiústavná, a zakáže uplatnenie protiústavnej časti právneho predpisu,
- vydávanie rozhodnutí o ústavných sťažnostiach na základe porušenia práv zaručených v ústave: osoba alebo organizácia zainteresovaná v jednotlivom prípade môže podať ústavnú sťažnosť, ak bolo jeho právo, ktoré mu zaručuje ústava, porušené v dôsledku uplatnenia protiústavného právneho predpisu v súdnom konaní v prebiehajúcom prípade a daná osoba vyčerpala všetky možnosti odvolania alebo nemá právo na žiadne odvolanie,
- preskúmanie akéhokoľvek zákona z hľadiska rozporu s ľubovoľnou medzinárodnou dohodou,
- ukončenie právneho opomenutia zo strany zákonodarcu, ktoré je v rozpore s ústavou,
- riešenie konkrétnych konfliktov týkajúcich sa kompetencií medzi štátnymi orgánmi alebo medzi miestnymi samosprávami a inými štátnymi orgánmi,
- výklad ustanovení ústavy,
- rôzne konania, ktoré patria do jeho právomoci v súlade so zákonnými ustanoveniami.

Ústavný súd uvádza k svojim rozhodnutiam podrobné zdôvodnenia. Rozhodnutie ústavného súdu je záväzné pre všetkých a nie je možné sa proti nemu odvolať.

3. Judikatúra súdov

Najvyšší súd Maďarska, **Kúria** (pred 1. januárom 2012 známy ako Najvyšší súd), pri plnení svojej povinnosti zabezpečiť jednotné uplatňovanie právnych predpisov a poskytovať usmernenia nižším súdom v oblasti súdnictva prijíma **rozhodnutia o jednotnosti** a vydáva **zásadné rozhodnutia**.

Postup vo veci jednotnosti sa môže začať vtedy, ak si vývoj a jednotnosť súdnej praxe vyžadujú prijatie jednotného rozhodnutia v zásadnej veci a ak sa komora najvyššieho súdu mieni odchyliť od rozhodnutia prijatého inou komorou najvyššieho súdu. Rozhodnutie týkajúce sa jednotnosti právnych predpisov je pre súdy záväzné.

Zásadné rozhodnutia vybrané z praxe súdnych komôr najvyššieho súdu slúžia aj jednotnosti pri vynášaní rozsudkov.

Rozhodnutia týkajúce sa jednotnosti právnych predpisov a zásadné rozhodnutia sa uverejňujú v úradnom **zozname rozhodnutí najvyššieho súdu**.

III. Rozsah uplatnenia právnych predpisov

Geografický rozsah uplatnenia právnych predpisov zahŕňa územie Maďarska a dekréty miestnych samospráv majú pôsobnosť v správnej oblasti danej miestnej samosprávy. Osobný rozsah uplatnenia právnych predpisov má pôsobnosť na fyzické osoby, právnické osoby a organizácie bez právnej subjektivity na území Maďarska, maďarských občanov mimo územia Maďarska a v prípade dekrétov miestnych samospráv na fyzické osoby, právnické osoby a organizácie bez právnej subjektivity v správnej oblasti danej miestnej samosprávy.

Zákon zakazuje **retroaktívnu platnosť**, pričom uvádza, že časť právneho predpisu nemôže ukladať povinnosti, ani ich sprísňovať, rušiť alebo obmedzovať práva alebo vyhlásiť konanie za nezákonné v období, ktoré predchádzalo nadobudnutiu účinnosti daného zákona.

V právnom predpise musí byť vždy stanovený dátum **nadobudnutia jeho účinnosti**, tak aby zostal dostatočný čas na prípravu jeho uplatnenia.

Právny predpis a jeho vykonávacie predpisy musia nadobudnúť účinnosť súčasne. Časť právneho predpisu (alebo právneho ustanovenia) sa stáva neplatnou, ak sa zruší alebo – ak obsahuje iba pozmeňujúce a doplňujúce alebo zrušujúce ustanovenia – na základe zákona.

IV. Právne databázy

V Maďarsku je úradným vestníkom [Magyar Közlöny](#), vydávaný v elektronickej podobe a ktorého text sa musí pokladať za autentický.

Vestník obsahuje maďarské právne predpisy (s výnimkou dekrétov miestnych samospráv) vrátane:

- nariadení a rozhodnutí ústavného súdu, ktoré sa musia uverejniť v úradnom vestníku v súlade s právnymi ustanoveniami alebo na základe rozhodnutia ústavného súdu,
- rozhodnutí národného zhromaždenia,
- rozhodnutí o právnej jednotnosti najvyššieho súdu,
- stanovísk národného volebného výboru,
- príloh spolu so zbierkou rozhodnutí,
- oficiálnej správy.

[Databáza vnútroštátnych predpisov](#) obsahuje všetky právne predpisy (s výnimkou dekrétov miestnych samospráv) a právne nástroje štátnej správy platné k dátumu vyhľadávania. Sú predložené v konsolidovanej verzii spolu so zmenami a s doplneniami a ostatnými zmenami.

Tieto informácie môžete vyhľadávať podľa názvu a čísla, pričom je možné vyhľadávať aj podľa textu.

Prístup do týchto databáz je **bezplatný** a nevzťahujú sa naň žiadne obmedzenia.

Súvisiace odkazy

[Platný elektronický úradný vestník](#)

[Databáza vnútroštátnych právnych predpisov](#)

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Posledná aktualizácia: 16/02/2016